

HYVINVOINTITILINPÄÄTÖS 2024

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen (HYTE) Pälkäneellä vuonna 2024

Laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä (612/2021 6§) velvoittaa kuntaa edistämään asukkaidensa hyvinvointia ja terveyttä. Hyvinvointityötä tehdään kunnan eri toimialojen yhteistyönä sekä yhteistyössä Pirkanmaan hyvinvointialueen, julkisten toimijoiden, yritysten ja yleishyödyllisten yhteisöjen kanssa. Kunnan tulee seurata kuntalaisten elinoloja, hyvinvointia ja terveyttä sekä niihin vaikuttavia tekijöitä alueittain ja väestöryhmittäin. Strategisessa suunnittelussa on asetettava hyvinvoinnin ja terveyden edistämislle tavoitteet ja määriteltävä niitä tukevat toimenpiteet.

Kunnalla on lakisääteinen velvoite valmistella kerran valtuustokaudessa laaja hyvinvointikertomus ja -suunnitelma sekä laatia vuosittain raportti kuntalaisten hyvinvoinnista ja terveydestä, niihin vaikuttavista tekijöistä sekä toteutetuista toimenpiteistä. Pälkäneen kunnan laaja hyvinvointivointikertomus ja -suunnitelma 2021–25 on hyväksytty kunnanvaltuustossa 12/2022. Sen pohjana on Pirkanmaan alueellisen hyvinvointisuunnitelman painopistealueet. Suunnitelma huomioi myös kuntastrategian linjaukset sekä kuntalaisia koskevaa hyvinvointitietoa, kuten Kouluterveyskyselyn tuloksia. Laaja hyvinvointikertomus ja -suunnitelma vuosille 2026–2029 laaditaan vuoden 2025 aikana.

Hyvinvointityöryhmä

Pälkäneen kunnassa HYTE-toimintaa johtaa kunnan johtoryhmä ja toiminnan suunnittelusta ja käytännön toteutuksesta vastaa kunnan poikkihallinnollinen hyvinvointityöryhmä. Hyvinvointityötä koordinoi sivistystoimen palvelualue. Hyvinvointityöryhmän puheenjohtajana toimii sivistysjohtaja ja hyvinvointityön koordinoinnista käytännössä vastaa hyvinvointikoordinaattori.

Hyvinvointityöryhmä kokoontui vuoden 2024 aikana kolme kertaa. Hyvinvointityöryhmä koostuu kunnan eri toimialojen, Pirhan sekä eri järjestöjen ja yhteisöjen edustajista. Hyvinvointityöryhmän kokoonpano laajeni syksyllä 2024, kun mukaan liittyivät kouluterveydenhoitajat, Oiva Pälkäne -hankkeen ohjaajat, äitiys- ja lastenneuvolan terveydenhoitaja sekä isännöitsijä.

Hyvinvointitieto 2024

Hyvinvointitietoa on saatavilla monista kansallisista ja alueellisista tietopankeista. Laajimpia näistä ovat joka toinen vuosi toteutettava Kouluterveyskysely sekä THL:n ylläpitämä TEAvisari, jonka avulla seurataan kuntien terveydenedistämisen aktiivisuutta toimialakohtaisesti. Keskeinen hyvinvointitiedon tietokanta on THL:n tilasto- ja indikaattoripankki Sotkanet, joka sisältää väestön hyvinvointia ja terveyttä koskevia tilastotietoja, mukaan lukien Kouluterveyskyselyn ja TEAvisarin indikaattoreita.

Kouluterveyskysely

Kouluterveyskyselyyn vastattiin viimeksi vuonna 2023 ja seuraava kysely toteutetaan keväällä 2025. Kouluterveyskyselyn tulosten perusteella määritellään lukuvuosittain painopistealueet ja teemat, joihin koulujen yhteisöllisessä oppilashuoltotyössä kiinnitetään erityistä huomiota. Lukuvuonna 2024–2025 nämä asiat ovat edellislukuvuoden tavoin liikkumisen lisääminen ja elintapatietoisuuden vahvistaminen.

Vuoden 2023 kouluterveyskyselyssä useissa nuorten hyvinvointia ja elintapoja kuvaavissa indikaattoreissa ilmeni negatiivisia muutoksia edeltäviin kyselyihin sekä Pirkanmaan ja koko maan tuloksiin verrattaessa. Näiden indikaattoreiden osalta seurataan keväällä 2025 toteutettavan kouluterveyskyselyn tuloksia ja johdetaan sen perusteella tavoitteita ja toimenpiteitä tulevaan hyvinvointisuunnitelmaan.

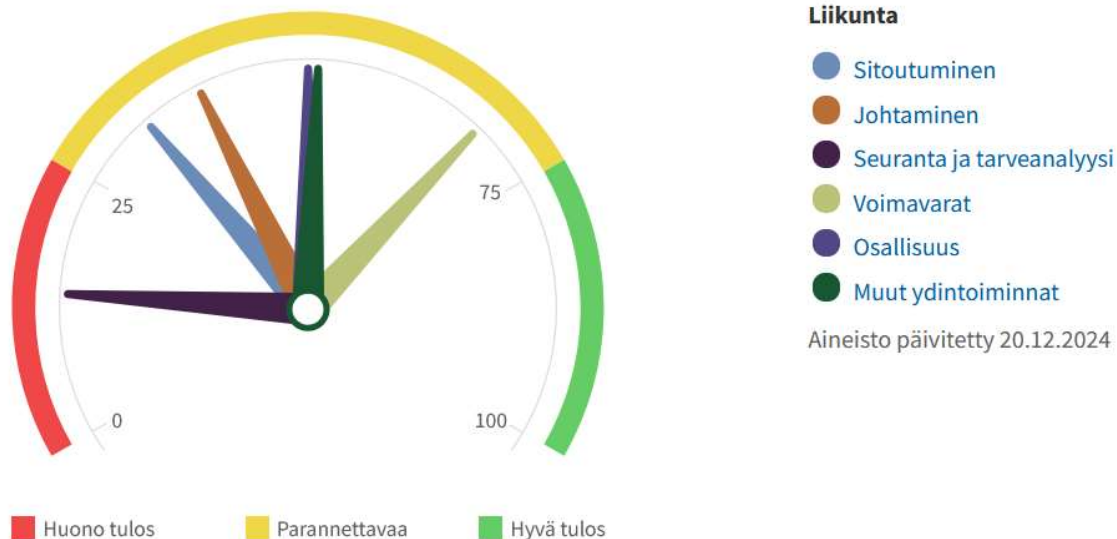
Päihdetilannekysely

Syksyllä 2024 toteutettiin Pirhan toimesta ensimmäisen kerran Päihdetilannekysely, jossa selvitettiin Pirkanmaan asukkaiden näkemyksiä ja mielipiteitä alkoholista, tupakka- ja nikotiinituotteista, muista päihteistä, rahapelaamisesta ja näihin liittyvistä huolista, ennaltaehkäisykeinoista sekä valvonnasta. Pälkäneellä vastaajamäärä jäi pieneksi, joten tuloksia voidaan pitää lähinnä suuntaa antavina. Vastausten perusteella Pälkäneellä ei tullut ilmi merkittäviä ongelmia päihdetilanteeseen liittyen. Ikärajallisten tuotteiden välittäminen täysi-ikäisten toimesta nuoremmille vaikutti olevan melko yleistä. Kunnassa tehtävä ennaltaehkäisevä päihdetyö ei ollut tuttua, vaan ennaltaehkäisevää työtä ja lisää tietoa päihteistä kaivattiin.

Kuntien terveydenedistämisen aktiivisuus (TEAviisari)

Vuonna 2024 toteutettiin TEAviisarin liikunnan sekä lukion ja ammatillisen perustutkintokoulutuksen tiedonkeruut. Liikuntaa koskevalla tiedonkeruulla kerätään tietoja kuntien toiminnasta terveyttä edistävän liikunnan kehittämiseksi ja sen edellytysten luomiseksi. Lisäksi tarkastellaan kuntalaisten ja yhdistysten osallistumismahdollisuuksia sekä kunnan seuroille ja yhdistyksille osoittamaa tukea. Tiedonkeruussa arvioidaan myös kuntien toimenpiteitä ja resursseja kuntalaisten liikunta-aktiivisuuden edistämiseksi.

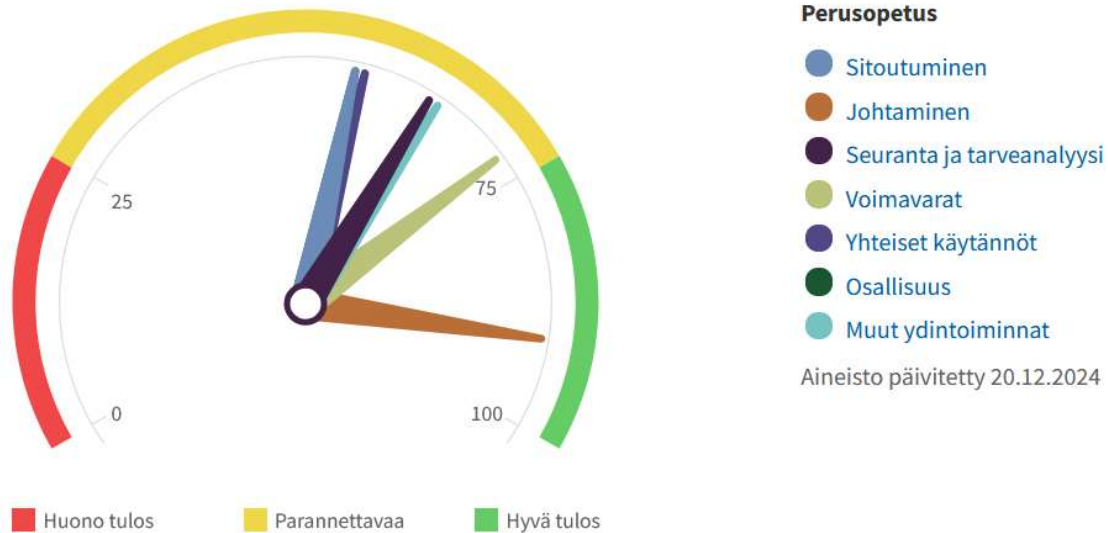
Liikunta : Pälkäne 2024

Liikunnan osalta Pälkäneen pisteet olivat 43, kun koko maan pisteet olivat keskimäärin 69. Terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen resursointia kuvaavan voimavarat-osa-alueen pisteet olivat Pälkäneellä 68, kun koko maan keskiarvo oli 59. Heikoimman pistemäärän (14 pistettä, koko maan keskiarvo 72 pistettä) Pälkäne saavutti seurannan ja tarveanalyysin osalta, joka kuvaa väestön terveyteen ja hyvinvointiin vaikuttavien tekijöiden seuranta- ja tarveanalyysia väestöryhmittäin.

Lukio- ja ammatillisen koulutuksen tiedonkeruu käsittelee muun muassa opiskeluhuollon järjestämistä ja opiskeluhoitopalveluiden saatavuutta, oppilaitoksissa esiintyviä epäkohtia ja niihin puuttumista, opiskelijoiden ja huoltajien osallisuutta sekä oppilaitosympäristön terveellisyyttä ja turvallisuutta. Lukion ja ammatillisen perustutkintokoulutuksen tulokset eivät ole vielä saatavilla.

Perusopetus : Pälkäne 2023

Vuonna 2023 toteutetun perusopetuksen tiedonkeruun tulokset julkaistiin kevään 2024 aikana. Perusopetuksessa Pälkäneen pisteet olivat 65, kun koko maan pistekeskiarvo oli 64. Pälkäneen sai terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen organisointia, vastuun määrittelyä ja toimeenpanoa kuvaavasta johtamisen osa-alueesta 91 pistettä (koko maa 77 pistettä). Heikoimman pistemäärän (56 pistettä) suhteessa koko maan pistekeskiarvoon (72 pistettä) Pälkäne sai yhteisten käytäntöjen osalta, joka kuvaa, missä määrin yhteisistä toimintakäytännöistä on sovittu.

HYTE-kerroin

Kunnille otettiin vuoden 2023 alusta käyttöön hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen valtionosuuden lisäosa eli HYTE-kerroin. HYTE-kerroin on kannustin, joka tarkoittaa, että kuntien rahoituksen valtionosuuden suuruus määräytyy osaksi niiden tekemän hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyön mukaan. Tällä halutaan varmistaa kuntien aktiivinen toiminta asukkaiden hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi myös sote-uudistuksen jälkeen.

Lisäosan suuruus määräytyy kahdenlaisten indikaattorien perusteella: toimintaa kuvaavista prosessi-indikaattoreista ja tuloksia kuvaavista tulosindikaattoreista. Pälkäneen HYTE-kerroin vuonna 2024 oli 54, kun se vuonna 2023 oli 61. Pisteiden vähenemistä tapahtui muutosta mittaavien tulosindikaattoreiden kohdalla, joita tarkastellaan skaalattuina suhteessa muiden kuntien tuloksiin. Prosessi-indikaattoreiden osalta pistemäärät pysyivät edellisvuoden tasolla. Vuoden 2024 tiedoilla Pälkäne saa lisäosaa 16,3 €/asukas (v. 2023 17,2 €/asukas).

Indikaattori	Alue	2023	2024
HYTE-kerroin euroa / asukas info ind. 5341	Pälkäne	17,2	16,3
HYTE-kerroin, 0 - 100 info ind. 5340		61	54
HYTE-kerroin, 1 000 euroa info ind. 5355		108,6	106,6
Kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitajakset 65 vuotta täyttäneillä, skaalattu HYTE-indikaattori info ind. 5308		56	41
Kokee terveydentilansa keskimertaiseksi tai huonoksi, skaalattu HYTE-kerroinindikaattori info ind. 5301		72	72
Koulussa noudatetaan Valtion ravitsemusneuvottelukunnan kouluruokailusuositusta koululounaan ja väilpalojen järjestämisessä info ind. 5317		0	
Koulussa on pitkät liikuntavälitunnit info ind. 5316		91	91
Koulutuksen ulkopuolelle jääneet 17 - 24-vuotiaat, skaalattu HYTE-kerroinindikaattori info ind. 5304		55	41
Kouluympäristön terveellisuuden ja turvallisuuden sekä koulu yhteisön hyvinvoinnin edistämisen tarkastus info ind. 5309		100	100
Kunnan palvelujen suunnittelussa ja kehittämisessä hyödynnetään asukasraateja ja foorumeja info ind. 5335		100	100
Kunnan talousarviossa ja taloussuunnitelmassa määritellään talousarviovuodelle mittarit, joilla seurataan väestön hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tavoitteiden toteutumista info ind. 5331		100	100
Kunnan tarkastuslautakunnan arviointikertomuksessa arvioidaan valtuustokausittain kunnan hyvinvointi- ja terveystavoitteiden toteutuminen info ind. 5330		0	0
Kunnassa järjestetään kohdennettuja liikumisryhmiä liikuntaseuratoiminnan ulkopuolella oleville lapsille ja nuorille info ind. 5327			100
Kunnassa toimii erikseen nimetty asiantuntija, suunnittelija tai vastaava, joka koordinoi hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä info ind. 5333		100	100
Kunnassa toimii liikunnan edistämistä käsittelevä poikkihallinnollinen työryhmä info ind. 5328			100
Kunta kutsuu säännöllisesti koolle liikuntaseurojen ja yhdistysten yhteiskokouksen info ind. 5321			100
Kunta madaltaa kulttuuriin osallistumisen kynnystä info ind. 3984		0	0
Lasten ja nuorten liikunta-aktiivisuutta raportoidaan vuosittain kunnan hyvinvointikertomuksessa tai vastaavassa kertomuksessa info ind. 5323			0
Liikunnan edistämistä vastaavat viranhaltijat osallistuvat toimielinten vaikutusten ennakkoarviointiin info ind. 5320			0
Oppilaiden poissaolojen kokonaismäärää seurataan koko koulussa info ind. 5313		93	93
Prosessi-indikaattoreiden keskiarvo (HYTE-kerroin) info ind. 5339		67	66
Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet 25 - 64-vuotiaat, skaalattu HYTE-kerroinindikaattori info ind. 5306		55	29
Tulosindikaattoreiden keskiarvo (HYTE-kerroin) info ind. 5338		55	43
Työkyvyttömyyseläkettä saavat 25 - 64-vuotiaat, skaalattu HYTE-kerroinindikaattori info ind. 5307		47	31
Valtuustolle raportoidaan vuosittain väestön elintavoista ja niissä tapahtuneista muutoksista info ind. 5336		100	100
Ylipaino, skaalattu HYTE-kerroinindikaattori info ind. 5303		44	44

Hyvinvointityön toteutuminen vuonna 2024

Pälkäneen kunnan strategiassa hyvinvointi on yksi kolmesta keskeisestä painopistealueesta. Strategia-asiakirjassa hyvinvoinnin kokonaisuus muodostuu kolmesta osatekijästä, jotka ovat 1) Kuntalaisten hyvinvointi, painopisteenä ennaltaehkäisy; 2) Kuntalaisten hyvinvointia tukevien palveluiden kehittäminen eri ikäryhmät huomioiden; 3) Henkilöstön jaksaminen ja hyvinvointi. Hyvinvointityötä on toteutettu eri toimialoilla monipuolisesti.

Varhaiskasvatus

Varhaiskasvatuksessa tehdään tiivistä yhteistyötä vanhempien kanssa. Varhaisen puuttumisen mallin mukaisesti varhaiskasvatuksen työntekijät ottavat huolenaiheet herkästi puheeksi ja antavat tarvittaessa neuvoja haastaviin tilanteisiin tai ohjaavat perheen eri yhteistyötahojen piiriin. Lapsen kasvun ja oppimisen tukeen liittyvissä asioissa tehdään monialaista yhteistyötä esimerkiksi lastenneuvolan terveydenhoitajan, eri terapeuttien, kasvatus- ja perheneuvonnan (perheneuvola) sekä koulupsykologien kanssa. Syksyllä 2024 otettiin käyttöön Pirkanmaan hyvinvointialueen tiedonsiirtolomake varhaiskasvatuksen sekä esiopetuksen ja neuvolan välille eri tahojen välisen tiedonsiirron edistämiseksi. Lasten hyvinvointia tuetaan lisäksi ”Liikkuva varhaiskasvatus” -projektin sekä erilaisten kulttuuritapahtumien myötä. Yhteistyössä Pälkäneen kirjaston kanssa kaikille varhaiskasvatuksessa oleville lapsille on jaettu ”satupassit” ja aikuisia on kannustettu lukemaan lapsille säännöllisesti. Varhaiskasvatuksessa panostetaan luontolähtöisiin ja luontoa hyödyntäviin toimintamuotoihin luonnon hyvinvointivaikutusten hyödyntämiseksi.

Perusopetus

Perusopetuksen opetussuunnitelmassa säilytettiin hyvinvointitaidot -oppimiskokonaisuus, jonka opetus alkoi elokuussa 2023 kolmas- ja seitsemäsluokkalaisten. Perusopetuksen oppilaille on monipuolisesti tarjolla koulupäivän yhteydessä kerhotoimintaa, johon osallistuminen on ilmaista. Sitouttavaa kouluyhteistyötä sekä koulunuorisotyötä on pystytty tekemään aiempaa enemmän, kun koulunuorisotyöntekijän tehtävä sai jatkorahoituksen.

Nuorisopalvelut

Nuorisotyö tarjoaa nuorille avointa, matalan kynnyksen päihteetöntä toimintaa, johon nuoret voivat osallistua niin yksilö- kuin ryhmätasolla. Nuorten omat päihteettömät ja syrjintävapait tilat ovat avoimena Onkkaalassa ja Luopioisissa viikoittain. Nuorisotiloissa on aina paikalla turvallisia aikuisia, jotka ovat sosiaali- tai kasvatusalan ammattilaisia. Päihteiden käyttöä valvotaan ja tarvittaessa ohjaaja ottaa yhteyttä nuoren huoltajaan sekä lastensuojeluun. Nuorisotyöntekijät seuraavat nuorisokulttuurissa tapahtuvia ilmiöitä, jotka huomioidaan palveluiden suunnittelussa ja käytännön työssä. Nuorisotyö on mukana monialaisessa Ankkuritoiminnassa, jonka tavoitteena on nuorten hyvinvoinnin tukeminen varhaisessa vaiheessa ja rikollisuuden ehkäiseminen.

Elinvoima- ja työllisyyspalvelut

Elinvoima- ja työllisyyspalveluissa valmistauduttiin vuoden 2024 aikana merkittäviin muutoksiin, sillä julkiset työvoimapalvelut siirtyivät kuntien järjestämisvastuulle 1.1.2025 alkaen. Pälkäneen kunnassa työllisyyspalvelut toteutetaan vuoden 2025 alusta alkaen osana Tampereen seudun työllisyysaluetta. Pälkäneen kunta oli mukana Pirkanmaan työllisyyden kuntakokeilussa, joka kesti vuoden 2024 loppuun saakka. Myös kotoutumislaki uudistui siten, että vastuu TE-palvelujen kotoutuja-asiakkaiden työvoimapalveluista ja kotoutumisen edistämisestä siirtyy kunnille.

Pälkäneellä käynnistyi syksyllä 2024 kolmevuotinen Oiva Pälkäne -hanke, jonka tavoitteena on kehittää työ- ja koulutuselämän ulkopuolella olevien 18–64-vuotiaiden pälkäneläisten osallisuutta ja aktiivisuutta ryhmätoiminnan ja yksilöohjauksen keinoin. Kostiakeskuksen tiloissa aloitti syksyllä 2024 yhteisöneuvontapalvelu, joka tarjoaa viikoittain matalan kynnyksen ohjausta ja neuvontaa erilaisten arjen asioiden hoitamisessa. Yhteisöneuvonta on kaikille avoin ja maksuton palvelu, joka toteutetaan Pirkan ja Pälkäneen kunnan ja seurakunnan yhteistyönä. Kostiakeskuksella on saatavilla myös TE- ja KELA-asiointipalvelut sekä neuvontaa.

Liikuntapalvelut

Liikuntapalveluissa on panostettu helposti saavutettavien liikuntamahdollisuuksien kehittämiseen. Syksyllä 2024 käynnistyi yhteistyössä MLL:n ja Luja-Lukon kanssa Perhesähly, joka on 3–5-vuotiaille lapsille ja heidän vanhemmilleen tarkoitettu yhteinen liikuntatunti. Perhesähly tulee jatkumaan myös vuonna 2025 tarjoten lapsiperheille edullisen, matalan kynnyksen harrastemuodon myös jatkossa. Ikäihmisille käynnistettiin viikoittainen avoin ja maksuton kuntosalivuoro sekä Kostia-areenan että Luopioisten kuntosaleilla. Järjestöjen varaamista ikäihmisten omatoimiryhmien kuntosalivuoroista ei peritty enää maksua syksystä 2024 alkaen. Omatoimisen liikunnan fasiliteetteja parannettiin uusimalla Luopioisten koulun lähiliikuntapaikan kenttäpinnoite ja rakentamalla Luopioisten esteetön luontopolku lähes valmiiksi. Onkkaalan urheilukentän suunnitelmat valmistuivat, mutta toteutus siirtynee investointien rytmitysten vuoksi vuodelle 2027 tai 2028.

Pälkäneen kunnan testamenttivaroilla ja –rahastoilla on toteutettu edelleen aktiivista hyte-työtä ikäihmisten palveluissa. Varoilla palkattu terveysliikuntakoordinaattori on jatkanut tehtäväänsä, jonka keskeisenä tavoitteena on edistää ikäihmisten hyvinvointia ja toimintakykyä luomalla helposti saavutettavia liikuntamahdollisuuksia. Toiminnan kehittämiseksi vuodelle 2024 haettiin AVI:n hankerahoitusta, jolla mahdollistettiin terveysliikuntakoordinaattorin kokoaikainen työpanos. Vuoden 2024 aikana perustettiin ikäihmisten kyläjumpparyhmiä eri puolella Pälkänettä, käynnistettiin Ulkoiluystävä-toiminta, toteutettiin luonto- ja uimahalliretkiä sekä luotiin mahdollisuuksia omatoimisille liikunnalle ja sosiaalisille kohtaamisille.

Kulttuuripalvelut

Kulttuuripalvelut tuotti vuoden 2024 aikana lukuisia kulttuuritapahtumia kaikenikäisille pälkäneläisille. Muun muassa kaikki peruskoululaiset saavuttaneet ja Konserttikeskuksen kanssa järjestetyt Screaming Jay & The Bones -konsertit saivat innostuneen vastaanoton, kuten myös tanssipajat kaikissa varhaiskasvatuksen toimipaikoissa. Ikäihmisille kohdennettu Arja Korisevan kevätkonsertti oli menestyksellä. Kulttuuripalvelut järjesti tuttuun tapaan myös opastettuja retkiä niin lähelle kuin vähän kauemminkin.

Yhteisellä polulla -teossarja valmistui keväällä 2024 Pälkäneen rantareitille. Sarja koostuu taiteilija Noora Rosbergin käsin taivuttamista rautalanka-eläimistä. Esteettömällä reitillä eläimet on sijoitettu niille paikoille, kuin missä niiden elävät vastineetkin voisivat olla. Sarjan tavoitteena on tehdä taide kaikille saavutettavaksi taloudellisia, fyysisiä ja asenteellisia esteitä murtaen.

Keväällä 2024 valmistui Pälkäneen kunnan kulttuurisuunnitelma vuosille 2024–2030, joka ohjaa kunnan toimijoita kulttuuritoiminnan pitkäjänteisessä ja kestävässä kehittämisessä. Suunnitelmassa nostetaan esiin neljä tavoitekokonaisuutta, tavoitteita tukevia keskeisiä toimenpiteitä sekä toiminnan mittareita. Kulttuurisuunnitelman neljä kivijalkaa ovat 1) Kulttuuri tuo hyvinvointia, iloa ja elämänvoimaa kaikenikäisille pälkäneläisille, 2) Kulttuurimatkailu on persoonallinen vetovoimatekijä, 3) Pälkäne on monipuolinen ja omaleimainen tapahtumien kunta sekä 4) Pälkäne on lukijakunta. Kulttuuritoiminnan saavutettavuuden edistämiseksi vuoden 2024 aikana kehitettiin aktiivisesti kulttuuriluotsi- ja lauluystävä-toimintamalleja. Syksyllä 2024 aloitettiin monialainen yhteistyö kaikkien kuntalaisten lukutaitoa ja lukemisen iloa edistävän Lukukaari-toimintamallin kehittämiseksi. Testamentti- ja perintövaroilla tarjotaan iäkkäille yhteisömuusikon palveluita, kuten yhteislauluja eri tilaisuuksissa.

Ruokapalvelut

Pälkäneen ruokapalvelut valmistavat päivittäin ateriat kunnan kouluihin ja päiväkoteihin. Kunnan nettisivuilla on nähtävillä kiertävä kuuden viikon ruokalista sekä nyt myös ruokalistajulkaisut, joista on katsottavissa aina kaksi viikkoa kerrallaan ruokalistalla olevien ruokien ainesosia, allergeenejä sekä ravintosisältötietoja. Kouluilla

on päivittäin pääruokavaihtoehtona kasvisruoka. Kasvisruokavaihtoehtoja tarjoamalla edistetään osallistumista kouluruokailuun sekä kasvisruokien syömistä. Vapaasti valittava kasvisruokavaihtoehto totuttaa oppilaita kasvispainotteiseen syömiseen, mikä tukee sekä terveyttä että ympäristövastuullista syömistä. Kostiakeskuksen kanssa on käynnistetty yhteistyö hävikkiruokan vähentämiseksi siten, että Kostiakeskus jakaa ylijäänyttä ruokaa ruoka-apuna.

Muu toiminta

Merkittävä hyvinvointityön voimavara ja toteuttaja ovat pälkäneläiset järjestöt, joita kunta tulee vuosittain järjestöavustuksilla. Valkeakoski-opisto on myös keskeinen ennaltaehkäisevän hyvinvointityön toimija kunnassa. Vuoden 2024 alusta alkaen henkilöstöetuja lisättiin tarjoamalla henkilöstölle kahvi- ja teetarvikkeet sekä mahdollistamalla kuntosalin ilmainen käyttö. Tekninen toimi toteutti Luopioisissa Keskitien parannustyön, joka kohensi Luopioisten keskustan turvallisuutta, esteettömyyttä ja viihtyisyyttä merkittävästi. Kirjastopalvelut on tehnyt yhteistyötä varhaiskasvatuksen kanssa vuosisuunnitelman ja sen mukaisen toiminnan avulla.

HYTE-yhteistyö hyvinvointialue Pirhan kanssa vuonna 2024

Vuosi 2024 oli Pirkanmaan hyvinvointialue Pirhan toinen toimintavuosi ja yhteistyön muotoutuminen eri toimialueilla jatkui. Pirhassa kuntayhteistyöstä vastasi hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen yksikkö, jonka yksikköä johti integraatiojohtaja. Pirhan organisaatiomuutosten seurauksena hyte-yksikkö siirtyy lasten, nuorten ja perheiden palveluiden alaisuuteen vuoden 2025 alusta alkaen. Pälkäneen kunnalla on edustus Pirhan eri työryhmissä, kuten hyvinvointikoordinaattoreiden verkostossa, perhekeskustoiminnassa sekä ehkäisevän päihdetyön työryhmissä. Erityisesti opiskeluhuollon osalta on toiminnassa toimivia yhdyspintoja ja työryhmiä, mutta eri ilmiöiden osalta toivotaan vielä tiiviimpää ja selkeämpää yhteistyötä sekä tietoa Pirhan yhteyshenkilöistä.

Luopioinen osallistui keväällä 2024 Pirhan liikkuvien palveluiden kokeiluun, jossa haettiin tietoa siitä, miten kiireettömät sosiaali- ja terveyspalvelut voidaan toteuttaa liikkuvana lähipalveluna. Kokeilu päättyi syksyllä 2024 ja lähiasemista sekä osa-aikaisista palveluista koostuvien liikkuvien palvelujen verkosto jäi pysyväksi toimintatavaksi myös Luopioisissa. Alueen asukkaiden keskuudessa sosiaali- ja terveyspalveluiden saatavuuteen liittyy edelleen epäselvyyttä ja huolta. Hyvinvointialueen säästötoimet aiheuttivat haasteita erityisesti ikäihmisten ennaltaehkäisevän ja toimintakykyä tukevan toiminnan järjestämisessä.

HYTEtyön tavoitteiden toteutuminen 2024 ja tavoitteet vuodelle 2025

Kunnan hytetyön tavoitteet määritellään laajaan hyvinvointikertomukseen sisältyvässä hyvinvointisuunnitelmassa 2021–2025. Hyvinvointityön painopisteet ovat 1) Elintavoilla fyysistä ja psyykkistä hyvinvointia; 2) Osallisuus ja vaikuttaminen; ja 3) Turvallinen elinympäristö.

Kuntalaisten fyysisen ja psyykkisen hyvinvoinnin edistämiseksi on toteutettu hyvinvointisuunnitelmaan kirjattujen tavoitteiden mukaisia toimenpiteitä. Vuonna 2024 pyrittiin edelleen parantamaan lasten, nuorten ja perheiden ruokailutottumuksia muun muassa jatkamalla koulujen aamupalakampanjoita, tarjoamalla päivittäin kasvisruokavaihtoehto sekä julkaisemalla tiedonsaantia helpottavia ruokalistajulkaisuja. Luopioisiin valmistui esteetön luontoreitti, joka parantaa erityisesti ikäihmisten ja liikuntaesteisten mahdollisuuksia oman toimintakyvyn ylläpitämiseen ja luonnon hyvinvointivaikutuksista nauttimiseen. Perusopetuksen opetussuunnitelmaan sisällytettiin hyvinvointitaidot-oppimiskokonaisuus kolmas- ja seitsemäsluokkalaisille myös lukuvuonna 2024–2025.

Työelämän ulkopuolella olevien työkäiset sosiaalista osallisuutta sekä mielen hyvinvointia tuetaan ja vahvistetaan ESR+-rahoitteisen Oiva Pälkäne -hankkeen avulla. Ikäihmisille ja mahdollisuuksien mukaan myös muille tukea tarvitseville tarjotaan virkistystoimintaa vapaaehtoistoimintaan perustuvan kulttuuriluotsi-, Ulkoiluystävä- ja lauluystävä-toimintamallien kautta. Yhteismenetelmien käyttöä on kehitetty laatimalla kulttuurisuunnitelma yhteistyössä kolmannen sektorin toimijoiden kanssa. Kouluyhteistyön ja oppilashuollon toiminnassa lukuvuoden 2024–2025 teemana on jatkuva ryhmäytyminen, jonka tavoitteina on edistää mm. liikunnallista aktiivisuutta, aamupalan syömistä ja nepsy-tiimin tarjoamaa tukea. Kuntalaisten vaikuttamismahdollisuuksia edistettiin kuntalaiskyselyn sekä osallistavan budjetoinnin myötä. Erillisen osallisuusohjelman laatimisesta päätettiin luopua, sillä valmistelutyötä tehdessä havaittiin, että eri toimialojen perustyöote on osallistava.

Elinympäristön turvallisuuden edistämiseksi on jatkettu perheiden eriarvoisuutta vähentäviä toimenpiteitä, kuten lukuresepti-toimintamallia sekä koulujen kerhotoimintaa ja muuta edullista harrastetoimintaa. Ehkäisevän päihdetyön tueksi laadittiin syksyllä 2024 valmistunut ehkäisevän päihdetyön suunnitelma, johon on koottu ehkäisevän päihdetyön tavoitteet sekä toimenpiteet. Luopioisten Keskitien perusparannus on edistänyt esteetöntä ja turvallista liikkumista ja parantanut alueen viihtyisyyttä.

Vuosi 2025

Nykyinen laaja hyvinvointisuunnitelma kattaa vielä vuoden 2025, jonka aikana on tärkeää vakiinnuttaa jo muodostuneita ja hyviksi havaittuja toimintamalleja pysyviksi käytännöiksi. Vuoden 2025 aikana tavoitteiden toteutumista arvioidaan niille asetettujen arviointimittareiden valossa. Lisäksi laaditaan laaja hyvinvointisuunnitelma vuosille 2026–2029, jonka painopisteet pohjautuvat Pirhan hyvinvointisuunnitelmaan 2023–2026 sekä TEAviisarin ja muun indikaattoritiedon osoittamiin kehittämiskohteisiin.

Oiva Pälkäne -hanke pyrkii tavoittamaan mahdollisimman paljon 18–64-vuotiaille työ- ja koulutuselämän ulkopuolella olevia pälkäneläisiä. Hanketoiminnan tavoitteena on auttaa asiakkaita edistämään omaa osallisuuttaan yhteiskunnassa ja löytämään polkuja kohti työ- tai koulutuselämää tarjoamalla tukea, apua ja ohjausta.

Syyskuussa 2024 perustettu monialainen Lukutaitotiimi jatkaa lukutaidon edistämistyön ja Lukukaari-toimintamallin kehittämistä. Lukukaari-toimintamallin tavoitteena on luoda Pälkäneen kuntaan lukutaidon edistämisen toimenpideohjelma, jonka avulla kuntalaisten lukutaitoa kehitetään pitkäjänteisesti ja systemaattisesti. Ohjelman kautta pyritään ennen kaikkea luomaan lukutaitoa edistäviä rakenteita osaksi kunnan eri toimijoiden perustoimintaa niin, että toiminnot ulottuvat kaikkiin ikäryhmiin. Lukutaitotyön kehittäminen on myös Pälkäneen kulttuurisuunnitelman 2024–2030 yhtenä tavoitteena.

